

xar de banda el rol d'auto-ritat que provoca rebel·lia en l'adolescent. Els adults han de persistir i canviar l'actitud, sent més oberts, deixant espai i que el jove s'hi acostí respectant els seus temps. Si la relació està molt deteriorada es pot plantejar demanar ajut a un especialista o buscar algú extern al context familiar, on solen estar més relaxats”.

La relació de parella

Tot plegat és difícil, perquè els pares també són parella i la situació els afecta. “Tenim els mateixos valors i volem el mateix per als nostres fills però hi ha matisos i no sempre coincidim en com aconseguir el resultat. Els nens busquen la fissura, tenen molt clar el “divideix i venceràs”. El que volen és que els pares estiguem en desacord i mentre nosaltres resollem les diferències ells aprofiten la situació per marxar”, explica el Toni.

La sexòloga i terapeuta de parella Rocío Rico considera que l'adolescència no pot afectar la parella fins al punt que es trenqui la relació. “Pot passar que hi hagi desavinences perquè no estan d'acord sobre com gestionar la relació amb els fills o que un s'angoixi més que l'altre i es desestabilitzi la parella, però han de buscar estratègies conjuntes, intentar trobar solucions comunicant-se, perquè quan no hi ha consens entre els pares, els fills aprofiten aquestes ambivalències”.

Adolescències difícils

L'Anna recorda amb nostàlgia quan amb la Maria (25), el Joan (20) i el seu pare, l'Andreu, reien junts. “Ens ho passàvem bé, tots quatre: parlàvem, jugàvem i tot era fàcil malgrat que els nens sempre han tingut molt de caràcter”. La mare dels nens va morir quan el petit tenia mesos. 8 anys més tard, l'Anna va començar una relació amb l'Andreu. Comenta que el Joan sempre havia sigut dolç i trapa, molestava sovint a classe però sense crear problemes més enllà de l'habitual, fins que va tenir 15 anys. A partir de llavors va anar empitjorant. “Ja ens va passar amb l'adolescència de la Maria. Vivíem en una guerra dialèctica constant, no li podies dir res i sempre havia de tenir la raó. El moment del dia que coincidíem tots era per sopar; procuràvem no engegar la

.....
És difícil que els fills empatitzin amb els pares perquè se senten molt diferents

televisió per poder parlar, però després d'acumular moltes indigestions decidíem engegar-la”, explica l'Anna. Quan van començar els problemes, el Joan va anar al psicòleg de l'escola i després a altres de particulars, però hi seguia havent conflicte. “Sempre ens deien que la mort de la mare havia sigut determinant, encara que tant l'Anna com jo ens preocupàvem i ens ocupàvem d'ells”, diu l'Andreu. Van expulsar el Joan de l'escola diverses vegades i van començar els problemes amb la justícia. “Estàvem en un punt que se'ns en anava de les mans, no el podíem controlar. Patíem, vèiem que seria un problema per a ell, per a nosaltres i per a la societat. Abans que fes els 18 el vam internar en un centre de conducta, però el van fer fora al cap de 4 mesos”, lamenta l'Anna.

Ara viu a casa. “No fa res de profit, ni estudia ni treballa, tret d'un parell de feines esporàdiques. La Maria tampoc va voler estudiar però sempre s'ha buscat la vida. Quan va fer els 18 es va enfadar amb el pare i va marxar de casa. Des de llavors ha tornat i marxat un parell de cops. No els importen gens els teus sentiments, fan el

.....
Els adolescents solen ser egocèntrics i narcisistes, i no comprenen la posició de l'altre

que els convé i quan tenen problemes et demanen ajuda. Saben que els estimem i que sempre estarem a punt per donar-los un cop de mà”, diu l'Andreu.

Segons la psicoterapeuta Almudena Urbano, per als adolescents és important saber que la família els farà costat. Necessiten explorar el seu nou jo i el seu entorn amb la seguretat que els seus pares estaran a prop quan els faci falta. L'Anna afegeix que és una pena però que és així: “Hem intentat que entenguin que els seus actes tenen conseqüències, que vegin que es perden quan no es comporten correctament, però encara no ho processen. Quan van fer els 18 anys, ens vam sentir alleugerits, però seguim pendents d'ells, preocupant-nos, discutint amb ells... Amb la Maria ens va anar bé aquest «T'acompanyem però ets gran». Ella està compar-

tint pis i està sent responsable. Per fi sembla que està madurant. Amb ell segueixen els conflictes”.

Tant l'Anna com l'Andreu confien que arribarà un moment en què podran riure's del que estan passant però de moment segueixen convivint amb una tensió permanent. “Hi ha dies que costa tirar endavant, penses que això és un pou sense fons i alhora no perds l'esperança. Algun dia tot el que hem sembrat haurà de donar fruits”. Aquesta barreja de pensaments conviu amb un sentiment de culpabilitat que els costa treure's de sobre. Pensen que han fet malament per arribar a aquesta situació que els castiga tant o més que el que els diuen els adolescents.

L'Anna explica com aquests problemes afecten la relació de parella: “Durant anys t'anul·les. Tot és preocupació, maldecaps, reunions a l'escola, visites al psicòleg i problemes legals. Vius a la corda fluixa fins que t'adones que si segueixes així et posaràs malalta i comences a prendre distància i a crear espais per anar recuperant-te”. La terapeuta de parella Rocío Rico proposa que quan els problemes et consumeixen l'energia i poden afectar la salut, has de decidir si et cuides a tu mateix. “Si entres en una espiral de problemes, encara que hi hagi destinat recursos, és important que els pares es protegeixin fins a cert punt, perquè si no no resistiran la pressió de la situació”. A determinades edats no es pot evitar que els joves facin eleccions errònies. “Encara que els pares tinguin l'obligació de cuidar els fills, poden quedar-se una mica al marge”. És possible que els adolescents no facin les tries que els pares havien imaginat, però cadascú ha de trobar el seu camí. Convé recordar que els queda molt de recorregut per fer i podran canviar diverses vegades. Per tant, tot i que pugui ser difícil, està bé permetre que els fills canviïn i s'equivoquin per aprendre dels errors. ■

LECTURES ÚTILS

‘Cómo hablar para que sus hijos le escuchen y escuchar para que sus hijos le hablen’, Adele Faber i Elaine Mazlish (Medici, 2013)

‘Adolescentes. Manual de instrucciones’ Fernando Alberca (SLU Espasa Libros, 2015)

‘Padres desesperados con hijos adolescentes (Guías para Padres y Madres)’ Juan M. Fernández Millán i Gualberto Buela-Casal (Pirámide, 2006)

L'explorador reprimat

Jaume Funes

Ètica evolutiva per al 2016

Començava el 2015 veient com la crisi feia tancar l'editorial que havia de publicar el llibre *Quiero pasármelo bien. Una ética del riesgo para acompañar adolescentes*. Un text, avui encara inèdit, que havia escrit defensant que educar era més complex que practicar la psicopedagogia. Acabo l'any entregant un premi a experiències educatives sobre ciència i ètica de la Fundació Grifols. Potser té sentit que comenci el 2016 recuperant el que havia escrit: l'adolescència necessita, en primer lloc, poder construir ètica. Això sí, una “ètica evolutiva”. Que podria definir-se com a conjunt de valors, regles i lògiques culturals que són especialment vàlides per a un temps de la vida, que permeten trobar respostes als dilemes d'un cicle vital, en aquest cas de l'adolescència.

Amb ells i elles hem de poder aclarir que l'ètica té a veure amb el que cadascun de nosaltres considerem una bona vida, una vida bella, i amb el que acordem tots que és una bona vida per a tothom. Educar en clau ètica és preguntar-se sobre on dipositem l'alegria, què és el plaer i la felicitat. Alhora, és descobrir que són altres éssers humans els que ens fan humans i preguntar-nos quina ha de ser la nostra relació amb els altres. L'ètica ens recorda –també a ells, que se senten omnipotents– que som subjectes fràgils que es relacionen amb altres subjectes fràgils.

Tot això desitjant saber, gaudint per conèixer, buscant explicacions i rebutjant dogmes. Acceptant dubtes i buscant respostes sovint transitòries. Assegurant-nos que les nostres explicacions poden ser compartides i discutides. Donant per fet que en una societat canviant les nostres respostes seran provisionals i les incerteses renovades. Al segle en què vivim, tota ètica, com tota educació, té com a base la incertesa, no pas la seguretat.

La proposta ètica sempre ens porta a acceptar la llibertat i a decidir, a ser protagonistes i no comparses de la nostra vida. No hi ha ètica sense observar, sense pensar i sense actuar. Tampoc n'hi ha si la visió, el pensament i l'acció solament provenen dels nostres estrictes i únics punts de vista. L'alegria i la felicitat que busquem són incompatibles amb la infelicitat d'uns altres. No hi ha ètica quan s'aïlla una part de la realitat perquè no contami la nostra forma de viure i de ser. I encara hi ha menys ètica si argumentem que qui és diferent és desigual i el seu patir no té res a veure amb nosaltres.

Jaume Funes és psicòleg, educador i periodista

